journal of
e-ISSN 2757-7031
Erciyes Akademi
dergisi

Cilt/Issue 38 Sayı/Number 3 Eylül/September 2024

https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesakademi
erciyesakademi@erciyes.edu.tr

ERCİYES AKADEMİ

e-ISSN: 2757-7031

yıl / year: 2024 *cilt / volume: 38* *sayı / issue: 3*

Uluslararası hakemli bilimsel dergi
An international peer-reviewed scientific journal

İletişim Adresi / Communication Address

Erciyes Üniversitesi
Nuri-Zekiye Has Enstitüler Binası
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Melikgazi / KAYSERİ
https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesakademi
erciyesakademi@erciyes.edu.tr

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Erciyes Akademi adıyla yayına devam etmektedir.

ERCİYES AKADEMİ

Dergi Sahibi / Owner
Prof. Dr. Fatih ALTUN (Erciyes Üniversitesi Rektörü)

Editör / Editor
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Halit AKIN (Erciyes Üniversitesi)

Editör Yardımcısı / Co-Editor
Arş. Gör. Mustafa YILMAZ (Erciyes Üniversitesi)

Editör Kurulu / Editorial Board
Prof. Dr. Xavier RICHET (Sorbonne Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Mahir NAKİP (Çankaya Üniversitesi)
Prof. Dr. Asım YAPICI (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet KAVAS (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin ÖZCAN (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Josef PABLONSKY (Prag Ekonomi Üniversitesi)
Prof. Dr. Zakir AVŞAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Maktagül ORAZBEK (Avrasya Milli Üniversitesi)
Prof. Dr. Zorona NIKITOVIĆ (İşletme ve Girişimcilik Üniversitesi)
Prof. Dr. Şaban NAZLIOĞLU (Pamukkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Ergenekon SAVRUN (Ufuk Üniversitesi)

Alan Editörleri / Field Editors
Doç. Dr. İfakat Banu AKÇEŞME (Erciyes Üniversitesi)
Doç. Dr. Remzi AYDIN (Erciyes Üniversitesi)
Doç. Dr. Galip ÖNER (Erciyes Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nilay AKGÜN AKAN (Erciyes Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül AKŞEHİRLİOĞLU (Erciyes Üniversitesi)
Arş. Gör. Onur TOK (Erciyes Üniversitesi)
Arş. Gör. Cavidan YEMEZ (Ardahan Üniversitesi)

Mizanpaj Editörleri / Layout Editors
Arş. Gör. Dr. Pembe ÜLKER (Erciyes Üniversitesi)
Arş. Gör. Erdal Kaan TOPRAKKALE (Erciyes Üniversitesi)

Yabancı Dil Editörleri / Language Editors
Fransızca - Prof. Dr. İlhan GÜLLÜ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Almanca - Dr. Öğr. Üyesi Heiko SCHUSS (Abdullah Gül Üniversitesi)
Rusça - Öğr. Gör. Dr. Tamara TANASHEVA (Erciyes Üniversitesi)
İngilizce - Öğr. Gör. Göktuğ YÜCEL (Erciyes Üniversitesi)

Danışma Kurulu /Advisory Board

Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Şükrü AKDOĞAN
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Meltem Seba ÖZTURAN
Boğaziçi Üniversitesi

Prof. Dr. Arslan TOPAKKAYA
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Hakan AYDIN
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. M. Xavier RICHET
Sorbonne Üniversitesi -Fransa

Prof. Dr. Eyyup YARAŞ
Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Nurekenova GULNARA
Milli Kızlar Pedagoji Üniversitesi -Kazakistan

Prof. Dr. Alper ASLAN
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Hava SELÇUK
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Timur VURAL
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Prof. Dr. Josef JABLONSKY
Prag Ekonomi Üniversitesi -Çekya

Prof. Dr. Serdar PİRTİNİ
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Maktagül ORAZBEK
Avrasya Milli Üniversitesi -Kazakistan

Prof. Dr. Feyzan GÖHER VURAL
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Prof. Dr. Efzeleddin ESGER
Milli İlimler Akademisi -Azerbaycan

Doç. Dr. Zorona NIKITOVIĆ
İşletme ve Girişimcilik Fakültesi -Sırbistan

Doç. Dr. Recep ÖZKAN
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Doç. Dr. Leman SÜLEYMANOVA
Milli İlimler Akademisi -Azerbaycan

Doç. Dr. Vladimir RİSTANOVİC
İşletme ve Girişimcilik Fakültesi -Sırbistan

Doç. Dr. Arzu MEMMODOVA
Bakü Devlet Üniversitesi -Azerbaycan

Doç. Dr. Burak GÖKBULUT
Yakındoğu Üniversitesi -KKTC

Doç. Dr. Cihat KÖKSAL
İstanbul Ticaret Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Heiko SCHUSS
Abdullah Gül Üniversitesi

Doç. Dr. Filiz SÖNMEZ
Erciyes Üniversitesi

Dr. Ganna KHARLAMOVA
Kiev Üniversitesi -Ukrayna

Dr. Elvira BOLAT
Bournemouth Üniversitesi -İngiltere

Dr. Muhammed Ali NASIR
Leeds Business School- İngiltere

Dr. Eduard Alexandru STOICA
Lucian Blaga Üniversitesi-Romanya

Dr. Öğr. Üyesi Tarık DOĞRU
Florida State Üniversitesi –ABD

EDİTÖR'DEN

Saygıdeğer okuyucularımız,

Gazetecilik çalışmalarından turizme, sosyal psikolojiden mimarlığa çok farklı alanlardan birbirinden değerli makalelerin yer aldığı Erciyes Akademi Dergisi'nin 2024 yılı üçüncü sayısı ile tekrardan sizlerleyiz. Erciyes Akademi Dergisi, hakemlik süreçlerini titizlikle yürüten ve değerlendirme süreçlerini mümkün olduğunca hızlı yürütmeye çalışan uluslararası hakemli bir dergi niteliğindedir. Bu yönüyle Dergimizin bu sayısında yer alan makalelerin ilgili alanlara yönelik yaygın etki oluşturmasını ve katkı sağlamasını bekliyoruz.

Yayına ve yayıncıya değer veren anlayışımız ve yayıncılık ilkelerine bağlı kalarak gönüllü olarak yürüttüğümüz çalışmalarımızda, yeni sayımızda yer alan makalelere yönelik değerlendirmeleri ile bizlere katkıda bulunan değerli hakemlerimiz başta olmak üzere bütün editör kuruluna ve siz kıymetli okuyucularımıza teşekkür ediyorum.

Destek ve katkılarınız ile yeni sayılarımızda buluşabilmek ümidiyle...

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Halit AKIN

Editör

Amaç ve Kapsam

Erciyes Akademi, sosyal bilimler alanında çalışma yapan bilim insanlarının bilgi, deneyim, değerlendirme, görüş ve önerilerini paylaştıkları bilimsel bir platform oluşturmayı ve bilimsel etik çerçevesinde sosyal bilimlerin her alanında literatüre özgün katkılar yapan makale, kitap kritiği, çeviri, derleme gibi bilimsel çalışmaları yayımlayarak sosyal bilimlerde bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Erciyes Akademi sosyal bilimlerin her alanında (eğitim bilimleri, ilahiyat, iletişim bilimleri, coğrafya, tarih, dilbilim, psikoloji, antropoloji, felsefe, filoloji, müzikoloji, güzel sanatlar, sosyoloji, arkeoloji, ekonomi, uluslararası ilişkiler, sosyal hizmet, siyaset bilimi, uluslararası çalışmalar, iş yönetimi, uygulamalı ekonometri, uygulamalı istatistik, hukuk, kamu yönetimi, işletme, maliye, Türk dili ve edebiyatı, Türkçe öğretimi) bilimsel çalışmalara Türkçe, İngilizce, Almanca, Rusça ve Fransızca dillerinde yer veren uluslararası hakemli bir dergidir.

Erciyes Akademi 1987 yılından beri düzenli olarak yayımlanan, uluslararası alan indekslerinde taranan, hakemli, açık erişimli, elektronik bir dergidir. Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere üç ayda bir yayınlanır. Dergide yayımlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Aim and Scope

Erciyes Akademi aims to comprise a scientific platform for academics who desire to share their knowledge, notions, findings and researches with colleagues while contributing to the accumulation of knowledge in Social Sciences by publishing scientific studies such as articles, book critics, translations and reviews that make original contributions to the literature within the framework of scientific ethics.

The journal welcomes articles from all the fields of social sciences (Economics, Sociology, Political Science, Business, History, Turkish Language and Literature, Turkish Language Teaching, Philosophy, Geography, Educational Sciences, Law, Art History, Archeology, Communication Sciences, Linguistics, Music, Fine Arts, Tourism, International Relations, Finance, International Trade and Finance, Public Administration, Labor Economics, Theology, and other related fields) in Turkish, English, German, Russian and French.

Erciyes Akademi, first published in 1987, is an open-access, biannual (June and December) published and peer-reviewed scientific journal. All responsibility of the studies published belongs to the author(s)

TARANDIĞIMIZ İNDEKSLER / INDEXED BY		*Başlangıç tarihi / Since*
1.	***DOAJ*** *(Directory of Open Access Journals)*	14.05.2020
2.	***Ebsco (Humanities International Index)***	30.01.2018
3.	***Sobiad***	01.01.2017
4.	***DRJI*** *(Directory of Research Journals Indexing)*	04.08.2016
5.	***Index Copernicus***	30.05.2016
6.	***Index Islamicus***	16.05.2015

DERGİNİN TARİHÇESİ

Derginin Önceki Adı	**ISSN**	**eISSN**	**Yıl**
Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1300-1582	2148-8657	1987 - 2020

Yazım Kuralları

1.Dergimizde Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Rusça dillerinden herhangi birinde yazılmış makaleler yayımlanır. Makalelerde hem Türkçe hem İngilizce başlık bulunmalıdır. Başlıklar sonrasında en az 150, en çok 250 kelimeden oluşan Türkçe ve İngilizce özet; en az 3 en fazla 5 adet "anahtar kavramlar" (keywords) bulunmalıdır. **Makale başlıkları 20 kelimeyi ve makalelerin tamamı ise tablo, şekil ve kaynakça dâhil olmak üzere toplam 30 sayfayı aşmamalıdır.**

2.Dergi'ye gönderilen **makalelerin içerisinde hiçbir yerde yazar(lar)ın kimlik bilgileri doğrudan veya dolaylı olarak geçmemelidir.** Çalışmanın tezden üretilmesi, proje destekli olması, kongrede sunulması gibi bilgiler -makale kabul edildiği takdirde- hakem süreci tamamlandıktan sonra editörlük tarafından eklenecektir. Makale başvurusu esnasında "Teşekkür" kısmında veya "Editöre Not" kısmında bu bilgilere yer verilebilir.

3.Değerlendirmek üzere gönderilen makaleler ön kontrol sürecinde yazım kurallarına uygunluk ve benzerlik kontrolünün ardından değerlendirilmek üzere 3 hakeme gönderilecektir. Makalelerin yayına kabul edilebilmeleri için en az 2 hakemin olumlu görüşü gereklidir.

4.İmla ve noktalama açısından, makalenin ya da konunun zorunlu olduğu durumlar dışında Türk Dil Kurumu imla kılavuzu esas alınmalıdır.

5. Kaynaklara yapılan atıflar, metnin içinde parantez içerisinde APA 7 referans sistemine göre yapılmalıdır. Metin içerisinde açıklanmak istenen kimi hususlarla ilgili açıklamalar sayfa altı dipnotu şeklinde belirtilebilir ve bu türden dipnotların sayısal olarak birbirini izlemesi gerekmektedir. Yazılarda sayfa numarası, üst bilgi ve alt bilgi gibi ayrıntılara yer verilmemelidir.

6. Makalelerdeki tablo, şekil ve denklemlere sıra numarası verilmeli, tablo ve şekillere ait kaynaklar tablonun hemen altına yazılmalıdır.

7.Yararlanılan kaynaklar sonucun devamında sola hizalanmış "**Kaynakça**" başlığı altında verilmelidir. Kaynakça biçim kurallarına ve metin içi atıf yöntemlerine dair örnekler en altta sıralanmıştır.

8.Gönderilen makaleler Microsoft WORD 2010 veya daha üst bir versiyonda yazılmalı ve aşağıdaki kurallara göre düzenlenmelidir:

Kenar Boşlukları	Üst ve Alt: 3 cm ǀ Sol ve Sağ: 2 cm
Yazıtipi	Palatino Linotype
Yazıtipi Boyutu	Özet: 10 ǀ Metin: 10,5
Satır Aralığı	1,08 cm
Paragraf Aralığı	Önce 0 sonra 8 nk
İlk satır girintisi	1 cm
Metin hizalaması	İki yana yaslı
Kaynakça	Asılı 1 cm girintili, tek satır aralığında, önce 3 sonra 3 nk

9. 2020 yılı itibariyle Dergimizde **APA (American Psychological Association) 7. Sürüm** referans sistemine geçilmiştir. Gönderilecek olan makalelerin APA 7. Sürüm temel kaynak gösterme kuralları dikkate alınarak düzenlenmiş olması gerekmektedir. APA haricinde referans sistemi kullanılan veya tam olarak APA sistemine göre düzenlenmemiş makaleler değerlendirme sürecine alınmadan yazara iade edilecektir.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

592-609	*Araştırma Makalesi / Research Article* BASILI GAZETELER İLE ONLİNE VERSİYONLARDAKİ AYNI HABERLERİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ COMPARATIVE ANALYSIS OF THE SAME NEWS IN PRINTED NEWSPAPERS AND ONLINE VERSIONS **Latif BİLGİLER & Mehmet Sena KÖSEDAĞ**
610-622	*Araştırma Makalesi / Research Article* TURİZM YÜKSEKÖĞRETİMİNDE UZAKTAN EĞİTİM VE OKUL-SEKTÖR İŞ BİRLİĞİ DISTANCE EDUCATION IN TOURISM HIGHER EDUCATION AND SCHOOL - SECTOR COLLABORATION **Mehmet LİVVARÇİN & Kurtuluş KARAMUSTAFA**
623-637	*İnceleme Makalesi / Review Article* TÜRK DÜŞÜNCESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE TARİHİ GELİŞİM SÜRECİNDEKİ KIRILMA NOKTALARI GENERAL CHARACTERISTICS OF TURKISH THOUGHT AND BREAKING POINTS IN ITS HISTORICAL DEVELOPMENT PROCESS **Şeymanur KARABULUT & Salih YALIN**
638-665	*Araştırma Makalesi / Research Article* SA'DÜDDİN ET- TAFTÂZÂNÎ'NİN ŞERHU'L-MİFTAH ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ -BEYÂN BÖLÜMÜ- INVESTIGATION AND ANALYSIS OF SHARH'U MİFTAH BY SA'AD AL-DİN AL-TAFTAZANI (BAYAN SECTION) **Raid DURDU KARA MUSTAFA & Yüksel ÇELİK**
666-675	*Kitap İncelemesi / Book Review* PAVEL BASİNSKİ'DEN "ANNA KARENİNA'NIN GERÇEK HİKÂYESİ" THE TRUE STORY OF ANNA KARENINA BY PAVEL BASINSKY **Çağlar DANACI**
676-704	*Araştırma Makalesi / Research Article* E-TİCARETE YENİ BAŞLAYAN KOBİ'LERİN PAZARLAMA İLETİŞİMİ ÇALIŞMALARI: NİTEL BİR İNCELEME MARKETING COMMUNICATION ACTIVITIES OF NEW E-COMMERCE SMEs: A QUALITATIVE STUDY **Elifnur MİRZA & Mustafa CINGI**

705-711	*Kitap İncelemesi / Book Review* TÜRKİYE'DE II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA TÜRK DÜNYASI ALGISI: KIZILELMA DERGİSİ ÖRNEĞİ THE PERCEPTION OF TURKISH WORLD DURING WORLD WAR II IN TURKEY: THE EXAMPLE OF KIZILELMA MAGAZINE **Fatma TOMBAK**
712-727	*Araştırma Makalesi / Research Article* BÜTÇE AÇIĞI BELİRSİZLİĞİNİN BELİRLEYİCİLERİ: FARK VE SİSTEM GMM YAKLAŞIMINDAN ELDE EDİLEN KANITLAR DETERMINANTS OF BUDGET DEFICIT UNCERTAINTY: EVIDENCE FROM DIFFERENCE AND SYSTEM GMM APPROACH **Gökhan ÇOBANOĞULLARI & Serkan ERKAM**
728-749	*Araştırma Makalesi / Research Article* TÜRKİYE'DE FOSİL YAKIT TÜKETİMİNİN SAĞLIK HARCAMALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AHP-TOPSIS YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ EVALUATION OF THE EFFECTS OF FOSSIL FUEL CONSUMPTION ON HEALTH EXPENDITURES IN TÜRKİYE USING AHP AND TOPSIS METHODS **Onur ÇETİN & Nadide Sevil TÜLÜCE**

HAKEM LİSTESİ / LIST OF REVIEWERS
Yıl/Year: 2024 Cilt/Volume: 38 Sayı/Issue: 3

Erciyes Akademi Dergisi Editörlüğü, Dergimizin bu sayısına katkıda bulunan ve aşağıda isimleri yer alan hakemlere teşekkürü bir borç bilir.

We gratefully acknowledge the contribution of the following reviewers who reviewed papers for this issue of our Journal.

Abdullah HACIBEKİROĞLU	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Ahmad ALALİ	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Asuman KOÇ YURTKUR	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Ayfer DAĞDELEN	Bağımsız Araştırmacı
Cansel OSKAY	Mersin Üniversitesi
Çağdaş ZARPLI	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Doğuş YÜKSEL	Ostim Teknik Üniversitesi
Ertuğrul DÜZGÜN	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Esra KARAPINAR KOCAĞ	Gümüşhane Üniversitesi
Fatih AKBAYIR	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Fırat DEMİRKOL	Nişantaşı Üniversitesi
Filiz Özlem ÇETİNKAYA	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Hacı Bayram İRHAN	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Hasan GÜLLÜPUNAR	Süleyman Demirel Üniversitesi
Hülya ARSLAN	Yeditepe Üniversitesi
İnci TARI	İstanbul Arel Üniversitesi
Levent BÖRKOĞLU	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Mohamadou Aboubacar MAIGA	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Najmeddin İSA	Yalova Üniversitesi
Orhan DUMAN	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
Savaş ERDOĞAN	Selçuk Üniversitesi
Türkan OLCAY	İstanbul Üniversitesi
Yavuz BAYRAM	Trabzon Üniversitesi
İbrahim DOĞAN	Yozgat Bozok Üniversitesi
Yasemin GÜRSOY	Trakya Üniversitesi
Zühre AYVAZ	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

ERCİYES AKADEMİ, 2024, 38(3), 666-675
https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1468727

PAVEL BASİNSKİ'DEN "ANNA KARENİNA'NIN GERÇEK HİKÂYESİ"

Çağlar DANACI[a]

Öz

Bu çalışmada, Rusya'da ilk kez 2022 yılında AST yayınevi tarafından yayımlanan Pavel Basinski'nin *Anna Karenina'nın Gerçek Hikâyesi* adlı kitabı Türkçe çevirisinden incelenmiştir. Kitap Uğur Büke'nin çevirisiyle Alfa Yayınevi tarafından 2023 yılında Türkiye'de satışa sunulmuştur. Çalışmada kitabın her başlığına dair incelemenin yanı sıra bütünsel olarak da değerlendirilme yapılmıştır. Böylece kitabın her başlığıyla ilgili fikir oluşturularak kitabın içeriksel tanıtımının yapılması amaçlanmıştır. Yazar tarafından günümüz okurlarının anlamakta zorlanabileceği düşüncesiyle 19.yüzyıl toplumsal yaşantısıyla ilgili bazı açıklayıcı bilgilere de yer verilen bu kitapta "yazardan" ve "ekler" bölümleri dahil olmak üzere toplam 24 başlık yer almaktadır. Basinski kitabında kimi zaman Tolstoy'dan, Tolstoy'un eşi Sofya'dan, Fet'ten, Gusev'den alıntılarla desteklerken, kimi zamansa öznel görüşleriyle değerlendirmelerini ortaya koymuştur. Bu da kitabın dil ve üslubunun yarı-akademik olmasına sebep olmuştur. Okurlarının dikkatini *Anna Karenina*'nın ayrıntılarına, kahramanlarının prototipine çeken Basinski, dikkate değer bu çalışmasıyla 2022 yılında 17. Rusya Ulusal Edebiyat Ödülü "Bolşaya Kniga"yı kazanmıştır. *Anna Karenina'nın Gerçek Hikâyesi*'nde Anna'dan Karenin'e, Vronski'den Betsi'ye kadar pek çok kahramanı ve balo, yarış gibi pek çok önemli olayı derinlemesine inceleyen Basinski, hem romanı daha önce okumuş hem de okumamış kişiler için merak uyandırıcı, ilgi çekici ve rehber niteliğinde bilgilere yer vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Basinski, Tolstoy, Anna Karenina, Anna Karenina'nın gerçek hikâyesi, Kitap incelemesi.

❋ ❋ ❋

THE TRUE STORY OF ANNA KARENINA BY PAVEL BASINSKY

Abstract

In this study, Pavel Basinsky's *The True Story of Anna Karenina*, first published in Russia in 2022 by AST Publishing House, is analyzed in Turkish translation. The book translated by Uğur Büke was put on sale in Türkiye in 2023 by Alfa Publishing House. In the study, in addition to analyzing each chapter of the book, a holistic evaluation was also made. Thus, it is aimed to make a contextual definition of the book by forming an idea with each title of the book. In this book, which also includes some explanatory information about 19th century social life, with the idea that it may be difficult for today's readers to understand, there are 24 chapters in total, including "from the author" and "appendices" sections. Basinsky sometimes supports his evaluations

[a] Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rus Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, caglardanaci@erciyes.edu.tr
Makale Geliş Tarihi: 15.04.2024, Makale Kabul Tarihi: 12.08.2024

with quotations from Tolstoy, Tolstoy's wife Sofia, Fet, Gusev, and sometimes with his subjective opinions. This causes the language and style of the book to be semi-academic. Basinsky, who drew attention of his readers to the details of *Anna Karenina* and the prototype of its characters, won the 17th Russian National Literary Prize "Bolshaya Kniga" in 2022 for this remarkable work. In *The True Story of Anna Karenina*, Basinsky analyzes in depth many of the characters from Anna to Karenin, from Vronsky to Betsy, and many important events such as the ball and the race, and includes intriguing, engaging and guiding information for both those who have read the novel before and those who have not.
Keywords: Basinsky, Tolstoy, Anna Karenina, The true story of Anna Karenina, Book review.

❋ ❋ ❋

«ПОДЛИННАЯ ИСТОРИЯ АННЫ КАРЕНИНОЙ» ПАВЛА БАСИНСКОГО

Аннотация

В рецензии анализируется, переведённая на турецкий язык, книга Павла Басинского "Подлинная история Анны Карениной", которая была впервые опубликована в России, в 2022 году в издательстве "АСТ". В Турции книга, переведенная Угуром Бюке, вышла в свет в 2023 году в издательстве "Alfa". В рецензии, помимо анализа каждого раздела книги, была проведена и целостная её оценка. Таким образом, цель данной рецензии, сформировав представление о каждом разделе книги, дать контекстуальное её определение. Данная книга включает в себя в общей сложности 24 заглавия, включая разделы "от автора" и "Приложения". С учетом того, что сегодняшнему читателю может быть сложно понять социальную жизнь XIX века, автор также дал некоторые пояснения о событиях того времени. Басинский иногда подкрепляет свои рассуждения цитатами из Толстого, жены Толстого-Софьи Толстой, Фета, Гусева, а иногда и своим субъективным мнением. В связи с этим язык и стиль книги становятся полуакадемическими. Басинский, привлекающий внимание читателей на детали Анны Карениной и прототипы персонажей, получил за это произведение 17-ю всероссийскую литературную премию "Большая книга" в 2022 году. В "Подлинной истории Анны Карениной" подробно анализируя многих героев от Анны до Каренина, от Вронского до Бетси, а также многие важные события, такие как бал и скачки, Басинский предоставляет интригующую, увлекательную и ориентировочную информацию как для тех, кто уже читал роман, так и для тех, кто его ещё не читал.
Ключевые слова: Басинский,Толстой,Анна Каренина,Подлинная История Анны Карениной,Рецензия

❋ ❋ ❋

Giriş

Basinski, P. (2023). Anna Karenina'nın Gerçek Hikâyesi (Çev. Uğur Büke). İstanbul: Alfa Yayınları, 1. Baskı, 368 s. ISBN: 978-625-449-913-5

Rus yazar, gazeteci, senarist, edebiyat tarihçisi ve eleştirmeni, Gorki Edebiyat Enstitüsü öğretim elemanı ve yalnızca Rusya'nın değil dünyanın önde gelen Tolstoy araştırmacılarından Pavel Basinski'nin (1961) Tolstoy ve onun sanatı üzerine kaleme almış olduğu 5. kitabı *Anna Karenina'nın Gerçek Hikâyesi* Türkçeye kazandırıldı.

2022 yılının ilk aylarında Rusya'da yayımlanan bu kitap birincilik derecesiyle ülkenin en prestijli ödülü olan "Bolşaya Kniga"nın sahibi olması bakımından önem arz eder. Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Yayınevi tarafından alındıktan sonra, A. Puşkin, N. Gogol, A. Çehov, B. Akunin gibi pek Rus yazarın eserlerini çeviren, Tolstoy külliyatı çevirisiyle Rusya Çeviri Enstitüsü'nce "2020 Yılı Rusçadan En İyi Çeviri" ödülü sahibi olan Uğur Büke tarafından çevirisi gerçekleştirildi ve kitap 2023 yılının son aylarında raflardaki yerini aldı.

Anna Karenina, kısa bir özetle, 19.yüzyıl Rus yüksek sosyetesinin hayatını konu alan, merkezinde yüksek rütbeli devlet memuru Aleksey Karenin ile evli olan Anna karakterinin yer aldığı bir romandır. Anna, evliliğinde sevgi görmez ve mutluluğu bulamaz; onun tek tesellisi çocuğudur. Bir gün Anna, yüksek sosyetenin gözde bekarı Graf Vronski'yle tanışır. Başlarda ilgisiz davranmaya, kendini aşka kaptırmamaya çalışsa da Vronski'ye âşık olur. Bu yasak aşk pek çok sorunu beraberinde getirir ve Anna'yı trajik bir sona sürükler. *Anna Karenina* aşkın gücünü, toplumun birey üzerindeki etkisini ve insan ilişkilerinin karmaşıklığını derinlemesine inceleyen bir eserdir. Bu, cesareti ve tutkusuyla hem bireysel hem de toplumsal normlara meydan okuyan bir kadının, annenin hikâyesinin yanı sıra toplumsal düzen, din, ahlak gibi pek çok temanın işlendiği önemli bir romandır. Roman geçmişte olduğu gibi günümüzde de hâlâ ses getirmeye devam etmektedir. Pavel Basinski de Tolstoy'un bu önemli eserini pek çok açıdan ele alıp, kahramanlar ve olay-olay örgüleri üzerinden kendi görüşlerini okuyucuya aktarmak amacıyla *Anna Karenina'nın Gerçek Hikâyesi*'ni kaleme alır.

Basinski, "Yazardan" ve "Ekler" bölümleri de dahil olmak üzere 24 başlık altında, Tolstoy'un *Anna Karenina*'sını "bu romanın ne kadar okuru varsa, o kadar da Anna Karenina var" diyerek (s. 11) özellikle günümüz okurlarının anlamakta zorlandığı 19.yüzyıl Rus toplumsal yapısının özelliklerini, günlük yaşantıların çalkantılarını hem romanın kendisi hem de yazarıyla bağdaştırarak kolay ve anlaşılır bir dille anlatır. Yazarın kitabındaki dil ve üslubu dikkate alındığında, çalışmasını "bu, kesinlikle bir edebiyat araştırması değil. Bu kitap, yineliyorum bir yazarın değil, okurun kitabıdır" (s. 10) olarak tanımlaması yerindedir. Ancak, Basinski'nin bu konuda alçak gönüllük sergilediğini söylemek gerekir çünkü yazar görüşlerini başta Tolstoy'un kendi yazdığı mektuplar ve düştüğü notlar olmak üzere eşi Sofya'dan yakın arkadaşları romanın ilk okuru Fet'e, ilk eleştirmeni Strahov'a; halası A. A. Tolstoya'dan Tolstoy araştırmacıları B. M. Eyhenbaum'a, N. N. Gusev'e uzanan pek çok önemli isme ve elbette bu büyük romandan pasajlara -kahramanlara ve olay-olay örgüsüne- dayandırarak anlatması onun araştırmacı, tarihçi ve eleştirmen kimliğinin bir yansımasıdır. Kitabın son sayfalarındaysa resimlere, fotoğraflara, *Anna Karenina*'nın ilk taslaklarına ve sinema uyarlamalarından karelere yer verilmiş olması okurların zihninde romana dair görsel imgeler oluşmasını kolaylaştırmaktadır. Basinski kitabında yalnızca "Anna Karenina kimdir?" sorusunun cevabını aramaz, onun kim olmadığıyla da ilgilenir; bunu gerçekleştirirken, romanda Anna'yla bağlantılı diğer kahramanlara ve olaylara dair bazı sorular sorar ve bunlara cevap arar. Basinski bu çalışmasında yaklaşık yüz elli yılını geride bırakmış ama etkisinden hiçbir şey kaybetmemiş, hâlâ tartışılan bir şaheserle ilgili okurların kimisini daha önceden duyduğu ama ayrıntılarını bilemediği, çoğunluktaysa ilk kez duyacağı "hikâyelere" yer verir.

"Anna Pirogova'nın Anısına" ve "Emma'nın Kardeşi Anna" başlıkları altında Basinski ilkinde Lev Tolstoy'un gerçek hayatından bir anekdot paylaşır, diğerindeyse Gustave Flaubert'in *Madam Bovary*'si Emma üzerinden Anna Karenina'nın izini sürer. Anna Pirogova, Lev Tolstoy'un tanıdığı, komşusu, çiftlik sahibi A.N. Bibikov'un hem sevgilisi hem de kahyası olan genç bir kızdır. Lev Tolstoy'un eşi Sofya Andreyevna'nın görüşlerine yer vererek Pirogova'nın trajik hikayesini anlatan Basinski'ye göre onun roman üzerindeki etkisi oldukça büyüktür ve Tolstoy'un onun hikâyesini bildiğinden kahramanına "Anna" adını verdiği iddia eder ve "dünyadaki hemen her ünlü yıldızın oynamak istediği, romanın en güçlü sahnelerinden birini Tolstoy'a hediye eden işte bu Anna Pirogova'dır," (s. 14) der. "Emma'nın Kardeşi Anna" başlığı altında Basinski, ön sözde söylediğinin aksine, çok da uzak duramadığı, edebiyat eleştirmeni kimliğini ortaya çıkarır. Bu iki büyük yazarın hem gerçek hem de edebî hayatlarından bahseder ve Anna ile Emma'nın kıyaslamasını yapar. Görüşlerini başta iki yazarın demeçlerine ardından B. M. Eyhenbaum, A. A. Fet ve N. N. Strahov gibi önemli isimlere dayandıran Basinski, edebiyat araştırmacısı ve eleştirmenlerinin pek çok kez gündeme getirdiği Tolstoy-Flaubert veya Anna-Emma kıyaslamasını "Emma ve Anna kardeştir. Anneleri aynıdır; edebiyat. Emma yaşça daha büyüktür. Ancak kardeşlerin babaları farklıdır," (s. 31) diyerek kendi görüşünü dile getirir.

Basinski "Romanın Önsezisi", "Konuklar Gelmeye Başlar" ve "Helal Olsun Karıya"da Tolstoy'un *Anna Karenina*'yı yaratım süreci ve sancılarını anlatır. 1870'li yıllara gelindiğinde Tolstoy kendini ispatlamış, aranan bir yazardır. "Romanın Önsezisi" bölümünde de Basinski bunu vurgular ve roman fikrinin ortaya çıkışını anlatır. Tolstoy romanını tamamlaması için kendisine bir aydan daha az bir süre verse de *Anna Karenina* kitap olarak çıkana dek geçen süre beş yıldır. Yazar bu bölümde Tolstoy'un eşi Sofya'ya, Sofya'nın kız kardeşi Tatyana Adreyevna Kuzminskaya'ya, dostu Strahov'a vb. pek çok isme

dayandırdığı görüşleriyle neden romanın tamamlanmasının bu denli geciktiğinin cevaplarını arar. Basinski sürenin uzamasını Tolstoy'un ruhsal bunalıma girmesiyle ilişkilendirir ve şunları söyler: "70'li yıllar, *Anna Karenina* bittikten sonra Tolstoy'da ortaya çıkacak ruhsal felaketin ayak sesleridir" (s. 38). "Konuklar Gelmeye Başlar" bölümü ise Tolstoy'un bu şaheserinin ilk taslaklarının ortaya çıkışının anlatıldığı yerdir. Yazar, Aleksandr Puşkin'in *Belkin Hikayeleri*'nin ve *Konuklar ***'nın Yazlığına Gelmeye Başladılar* adlı yarım kalmış öyküsünün Tolstoy üzerinde bıraktığı etki ve *Anna Karenina*'yı yazmak konusundaki itici gücünü bu bölümde anlatır ve şöyle bir yorum yapar: "Kadın ihaneti hakkındaki bir roman olarak *Anna Karenina*'nın bütün taslağı, ilk karalamalarında hemen hemen hazırdır. Neredeyse bütün karakterlerin ana hatları, kabaca ama son hallerine yakın çizilmiştir" (s. 51). "Helal Olsun Karıya" ise romanın ve kahramanlarının olgunlaşma sürecinin anlatıldığı bölümdür. Tolstoy adlandırmaya ve isimlere önem verir ve pek çok kez kahramanların isimlerini taslaklarda değiştirir. Basinski bu süreçte yaşananları burada anlatır. "Helal Olsun Karıya" hariç diğer iki bölümdeki tüm görüşlerinde önemli isim ve olaylara dayandırarak bize *Anna Karenina*'yı anlatan Basinski, bu bölümde nispeten bunu yapmaz ama bunu gizlemez de çünkü ona göre "bütün bunlar yalnızca varsayım. Bu tuhaf başlığın gerçek anlamı sır olarak kalmaya devam ediyor,"dur (s. 58).

Anna Karenina gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Basinski "Romanın Başlangıcı" bölümünde *Anna Karenina*'nın başında karşılaştığımız şahısları tanıtır ve olaylara değinir, Tolstoy'un dil ve üslubunun özelliklerini anlatır. Romanda yaşanacak devinimlerin, değişikliklerin ipuçlarını yakalar. İbranice karşılığı "merhamet" ve "iyilik" olan Anna adı ve Antik Yunan'da insanların uyum içinde yaşadığı ütopik kent Arkadya'ya gönderme yapılan baba adı Arkadyevna'nın (s. 61) romanın ilerleyen bölümlerde yaşayacağı ve yaşatacağı çatışmalara ironik bir yaklaşımdır. İsimlere olan hassasiyeti ve antik döneme olan merakını da gördüğümüz Tolstoy'un, Anna için böylesi bir adlandırmaya gitmiş olmasına dair Basinski'nin görüşleri dikkat çekicidir. "Hemen hemen bütün ana kahramanlar gibi Anna Karenina'nın tek bir prototipi yoktur" (s. 68) cümlesiyle başladığı "Puşkin'in Kızı Anna" bölümünde Basinski artık roman kahramanlarını incelemeye başlar. Basinski, Anna'nın prototipinin izini hem kurgusal hem de gerçek hayatta arar. *Anna Karenina* fikri henüz ortada yokken Tolstoy'un Puşkin'in büyük kızı Mariya Aleksandrovna Gartung ile olan tanışmasını anlatır. Yine Tolstoy'un eşi Sofya'ya dayandırdığı yorumuyla, Gartung'un Tolstoy üzerinde bıraktığı etkiye değinir ve Basinski, Tolstoy'un beş yıl aradan sonra yazmaya başladığı *Anna Karenina* için Gartung'un dış görüntüsünü en ince ayrıntısına kadar anımsadığını (s. 71) söyler ve bölümü "bu da *Anna Karenina*'nın *gerçek* hikayesidir" cümlesiyle bitirir. Basinski'nin hem "Anna" adının nereden geldiğiyle hem de kurgusal karakterinin prototipinin izleriyle ilgili görüşleri çelişkili gibi görünse de onun amacı *Anna Karenina* okurlarına kendi cevaplarını buldurmaya yöneliktir. Bu duruma Basinski "bu kitap kendi kendine yazıldı. Bu kitaba, yazarı olduğum kadar sadık bir *Anna Karenina* okuru olarak da katılıyorum. Uzun yıllar içinde romanı onlarca kez okudum. Her seferinde başka bir kitap okuyormuşum gibi tuhaf bir duyguya kapıldım," (s. 9) diyerek başladığı "Yazardan" bölümünde değinir.

Basinski "Maşenka" başlığına "romanda bir paradoks vardır. Anna Karenina sevmediği Karenin'den olan oğlunu deliler gibi severken, sevdiği Vronski'den olan kızını sevmez" (s. 78) cümlesiyle başlar. Romandan alıntılarla bu konuyu irdeleyen yazarın bir fikri vardır. Bu hikâye Tolstoy'un öz kardeşi Mariya Nikolyevna Tolstaya'ya aittir. Basinski, Anna'nın anneliğe ve evliliğe bakışını incelediği

bu bölümü Mariya'nın (Maşenka'nın) kocasıyla olan ilişkisiyle kıyaslar ve yazara göre bunlar Tolstoy için yalnızca Anna değil Dolli Oblonskaya'ya da ilham olur. Basinski onu ve hikâyesini "gerçekte her şey, romanda olduğundan çok daha kötüdür" (s. 87) diyerek özetler. Bu bölüm, ayrıca, evlilik, boşanma gibi aile yaşantılarını o dönemki bakış açısıyla anlatması bakımından oldukça önemlidir. *Anna Karenina* okurları ve onun ekran uyarlamalarını izleyenlerin aklında yer edinen sekanslardan birisi Anna ve Vronski'nin baloda dans etmesidir. "Dansın Dili" bölümünde Basinski bu konuyu inceler. Balo ve dans Anna, Kiti ve Vronski gibi ana kahramanların yanı sıra Korsunski, Grafinya Nordson gibi diğer yan kahramanların "sahnede" olduğu bir etkinliktir. 19.yüzyıl Rus yüksek sosyetesinde balo ve dans oldukça önemlidir ve büyük bir yer tutar. Basinski de buna dikkat çeker ve balonun ve dansın ne demek olduğunu "ama hangi dans?" sorusuyla açıklar ve *mazurka*nın önemine değinir. Ayrıca Tolstoy'un Anna için ilk kez kötü bir portre çizdiğine dikkat çeken Basinski'nin bu tespiti oldukça etkileyicidir.

Balo sahnesi olduğu kadar okuyucu etkileyen, akıllarda kalan, diğer bir sahne de intihar sahnesidir. Tolstoy'un öykü ve romanlarında seyahatler oldukça önemli bir yer tutar; bu seyahatler genelde arabayla yapılsa da *Kreutzer Sonat*'ta, *Diriliş*'te ve elbette *Anna Karenina*'da trenle yapılan yolculuklardır. Basinski de "Trenler ve Tipiler" bölümünde bu konuya değinir. Edebî eserlerde tren (tren yolculuğu, tren istasyonu, tren vagonu) mekân ve bazen de zaman olarak karşımıza çıkar. *Anna Karenina*'da da bunlar olayların gerçekleştiği mekânlardır. Ancak Basinski'ye göre tren bundan ötedir, romanın bir kahramanıdır. "Romanda demiryolu, deyim yerindeyse, olumsuz bir karakterdir" der Basinski ve demiryolu bekçisinin tekerlerin altında kalmasını, Anna'nın kendini trenin altına atmasını, Vronski'nin Balkan Savaşı'na trenle gitmesini örnek vererek "onunla yolu kesişen herkesi tehlikeye atar ve nihayetinde ölüme götürür" (s. 112) diye ekler. Burada Basinski ön sözde dediği gibi iyi bir *Anna Karenina* okuru olduğunu bize gösterir ama edebiyat araştırmacısı, tarihçisi ve eleştirmeni kimliği onun peşini bırakmaz. Örneğin çoğu okur Anna ve Vronski'nin ilk kez tren garında karşılaştıklarını düşünür, hatta *Anna Karenina* monografisinin (basım yılı 1978) yazarı Eduard Babayev'in (1927-1995) de bu görüşte olduğunu söyler ama Basinski eserdeki alıntıların ayrıntılarıyla "gerçek hikâyeyi" gün yüzüne çıkarır. Basinski Tolstoy'un *Tipi* ve *Efendi ile Uşağı*'nı anımsatarak "tipinin de aynı tren gibi Tolstoy'un eserlerinde önemli bir yeri vardır. Tolstoy'un eserlerinde tipi, ölümle yaşam arasında bir sınırdır" (s. 122-123) cümlesiyle başlar sözlerine. Yazar, Moskova-Peterburg arasındaki Bologoye Tren İstasyonu'nda tipi altında Anna ile Vronski'nin buluşmasına metinden alıntılarla dikkat çeker ve iki isim arasındaki "sınır"a değinir.

Basinski "Graf Vronski" bölümüne kadar Anna'yı, onun prototipini dışarıda yani başka kurgusal eserlerde ve Tolstoy'un özel hayatında arar. Ancak bu noktadan itibaren romandaki ayrıntılara dikkat eder. "Görüşüne bakılırsa, sonuna kadar götürdüğü tek 'iş' Peterburglu büyük bir memurun karısını çalmaktı," (s. 126) diye yazan Basinski bu bölümde Vronski'nin dış görünüşünden karakterine kadar ayrıntılı bir incelemede bulunur. Yazara göre narsistlik ve kibir Vronski'nin kişilik özelliğidir; bunu da romandan alıntılarla okuyucuya aktarır. Vronski'yi Anna'yla, Levin'le, Karenin'le kıyaslayan Basinski hem Vronski'yi hem de diğer kahramanların kim olduklarını anlatır, böylece ana kahraman Anna'yı da dolaylı yoldan tanımamızı sağlar ve şöyle der: "Anna; kocası Karenin'leyken solmuş, Vronski'yle çiçeklenmiştir. (…) Anna faal bir yanardağ gibidir, kâh patlar kâh söner. Bir daha ne zaman patlayacağını da önceden kestirmek mümkün değildir. Yanardağ Moskova'da uyanır. Peterburg'daysa 'söner'" (s.

142). "Adı Fru-Fru" ise okurların aklında kalan, etkileyici bir at yarışının anlatıldığı yerdir. Romanda ayrıntılı betimlemelerin olduğuna da dikkat çeken Basinski bu bölümün kahramanı Vronski için "aklı, yarış dışında Anna'yla da doludur. Yani Fru-Fru'nun belini kıran yalnızca Vronski değildir," (s. 152) sözlerini sarfeder. Rusya'da 1872 yılında düzenlenen gerçek bir yarışla romandaki yarışı kıyaslayan Basinski, o dönemin Rusya'sıyla ilgili bilgilere yer vermeye devam eder.

Romanda Vronski kadar tartışmalı, karmaşık ve gizemli bir kahraman daha vardır: Anna'nın eşi, aldatılan koca Aleksey Aleksandroviç Karenin. Basinski "Karenin Bilmecesi - 1" ve "Karenin Bilmecesi - 2" başlıkları altında Karenin'i ayrıntılarıyla inceler. Karenin ile Vronski'nin kıyaslamasına sıkça başvuran Basinski Anna'nın *bakanlık makinesi* kocası Karenin'den duyduğu nefretteki çelişkiye değinir. Karenin'in prototipinin de peşine düşen Basinski onu harika, ender bulunan, son derece namuslu (s. 179) bir memur olarak betimler. Basinski, Karenin'in Tolstoy'la benzer hassasiyetlerinin olduğunu söyler ve tüm bu pozitif özelliklerine karşın zayıf ve kendine güvenmeyen bir karaktere sahip olduğunu romandan aldığı pasajlara dayanarak aktarır. *Anna Karenina*'da evlilik -doğal olarak boşanma da- hem okur hem de edebiyat araştırmacılarının ilgisini çeken temalardır. Karenin'in karakterine dair görüşlerine devam ederek "boşanmayı ilk düşünen Karenin'dir," der Basinski ve ekler "ancak Anna'nın aklını başına toplayacağını ve Vronski'yle ilişkisini bitireceğini düşünerek kâh umutla kâh kuşkuyla işi sürüncemede bırakır" (s. 190-191). O dönem Rusya'sında boşama yetkisinin Kilise'de olduğunun altını çizen Basinski bu konunun roman kahramanları için ne denli karmaşık ve zor bir karar olduğunu anlatır. Stiva'nın tüm baskılarına rağmen boşanma meselesine direnmesini ve hatta Anna'yı affetmesini Basinski, Karenin'in ahlakı ve yüce gönüllülüğüyle açıklar. Tüm bunlar olup biterken, cepheye gitmektense istifa eden Vronski, Anna'yla üç aylık İtalya seyahatine çıkar. "Yurtdışı" başlığı altında Basinski, Tolstoy'un çok da ayrıntılara yer vermediği, seyahati inceler. "Karenin nasıl ideal bir memursa, Vronski de ideal bir aşıktır," (s. 207) der Basinski ve Anna'nın gözünden bir ayrıntıya dikkat çeker. Bu ayrıntı Vronski'nin Anna'nın yanında sıkılmaya, Anna'nın ise Vronski'yi kaybetme korkusunun başlamasıdır (s. 211).

Basinski, Anna'nın gerçek hikayesini ararken romanın ikincil kahramanlarını, Vronski'nin kuzeni Betsi Tverskaya'yı, annesi Grafinya Vronskaya'yı, Karenin'in arkadaşı Lidiya İvanovna'yı ve Sir John'u da mercek altına alır. Basinski'ye göre, özellikle bu üç kadın Anna'nın intihar etmesinden sorumludur ve Anna'nın davranışlarındaki çoğu şey (s. 213) onlardan dolayıdır. Betsi Tverskaya "Şeytan Prada Giyer" başlığı altında incelenir. "Betsi Tverskaya sosyete ihanetinin tanrıçasıdır, bu işin bütün kurallarını bilir," (s. 214) der Basinski ve onun aracılık rolünü, bu yasak aşkı normalleştirme çabalarını, yüksek sosyetedeki her türlü yozlaşmanın timsali olduğunu anlatır. Betsi ile ilgili ilginç bir ayrıntı olarak Basinski kitabında şunu söyler: "Tolstoy ayrıntılar konusunda titizdir. Betsi modaya göre değil, yüksek modaya göre giyinir" (s. 216). Romandan alıntılarla görüşlerini destekleyen, kıyaslamalar yapan Basinski Tolstoy'un roman sanatıyla ilgili olarak şu sözleri söyler: "Anna ve Betsi, birbirlerinin tam tersiymiş gibi gelebilir. Ancak Tolstoy bu kadınların kıyaslanmasını zorlaştırmasaydı Tolstoy olmazdı" (s. 218). "Yere Bakıp Yürek Yakmak" bölümündeyse Basinski bu kez karşı kıyıya, yani Karenin'in arkadaşı dindar Grafinya Lidiya İvanovna'ya geçer. Karakter analizi yapan yazar, Betsi ve Lidiya İvanovna'nın birbirlerine hiç benzemese de ortak nokta olarak her ikisinin de birbirlerinin açtıkları boşlukları dolduranlar olduğunu ileri sürer. Lidiya İvanovna için "o, Karenin'in en gizli zayıflığını, yani kendine güvensizliğini bilen, romandaki tek kişidir," (s. 241) der Basinski ve bu ikincil kahramanın, özellikle

Karenin üzerindeki etkisi ve Karenin'in Anna ile olan ilişkisindeki rolü açısından ne denli önemli olduğunu eserden yaptığı alıntılarla anlatır. Bu noktada Basinski, üçüncü kadını, Grafinya Vronskaya'yı anlatmadan önce, "Sir John ve Diğerleri" adında bir başlık açar. Yazar burada Tolstoy'un romanlarında net bir şekilde gördüğümüz yüksek sosyete eleştirisiyle (yani Betsi'yle) henüz olgunlaşmaya başlayan dine dair eleştirilerinin (yani Lidiya'nın) çarpışmasına değinir. Tolstoy *Anna Karenina*'yı yazdığı yıllarda pedagoji çalışmalarının yanı sıra metafizik, dinî konulara da eğilmiştir. Basinski tam bu noktaya dikkat çekerek Granville Augustus William Waldegrave adında bir misyonerin hikayesini anlatır. "Eğer Betsi Tverskaya ve Lidiya İvanovna, Anna'nın ölümünden dolaylı olarak sorumluysalar, Vronski'nin annesi yaşlı Grafinya Vronskaya ise doğrudan sorumludur," (s. 256) cümlesiyle başlar Basinski "Anne Yüreği" adlı bölümüne. Tolstoy'un hayatından bir noktayı da gözler önüne seren Basinski'nin anne-evlat arasındaki ilişkiyi irdelediği bu bölümde, Vronski'nin aslında sevip saymadığı ama saygısızlık da göstermediği annesinin onun üzerindeki etkisine dikkat çeker. Yazar, Grafinya Vronskaya' nın oğlunun Knyajna Sorokina ile evlenmesine dair imaları ve bunun için yaptığı planların artık kaybeden konumdaki Anna'ya etkilerini anlatır.

"Anna'nın Ölümü"ne Basinski, son zamanlarda Anna'yla ilgili popüler olan bir tartışmayla başlar; o tartışma Anna'nın intiharına doğru iyice kullanımını artırdığı, ağrı kesici, sakinleştirici ve uyku ilacı olarak kullandığı, afyondur. Anna'nın Vronski'den olan çocuğunun doğumu sonrası lohusa humması geçirmesi ve morfin istemesine dikkat çeken Basinski romandaki "uyuşturucu"nun izini sürer. Daha önce pek çok kez yaptığı gibi romandan alıntılarla desteklediği bu konudaki görüşünü şu sözlerle anlatır: "Anna morfini ilaç olarak kullanır. Dolayısıyla, onu müptela saymak mümkün değildir. Anna'nın bu ilacı kötü amaçla kullanması başka bir şeydir. Ancak en önemlisi, Vronski'yle araları her açıldığında onu kullanmaya başlamasıdır" (s. 272). Ancak Basinski, Anna'nın günden güne kötüleştiğini, artık içeriğinde morfin olan ilaçlardan değil, doğrudan afyon aldığını da söylemekten geri durmaz. İntiharının arkasında yatan nedenin Anna'nın uyuşturucu bağımlısı olup olmadığıyla ilgili kesin bir şey söylemenin mümkün olmadığının farkında olan Basinski, Anna'nın Vronski'yi kaybetme korkusuna kapılarak sıkça kullandığı afyon ile intiharı arasında kesin bir şey söylemekten kaçınır. Ancak Basinski Anna'nın ölümünü, diğer bir ifadeyle intiharını, Vronski'den intikam alma aracı olarak görmesiyle, Anna'nın doğum yapmadan önce ölüm düşüncesine zaten kapılmış olmasıyla ilişkilendirir ve Anna'nın intiharından önce onun kıskançlık krizleri ve gurur mücadelesine dikkat çeker. "Ekler" bölümü ise iki alt başlıkta sunulmaktadır. İlki Tolstoy'un büyük oğlu Sergey Lvoviç'in anılarından derlenen "*Anna Karenina*'daki Hayatın Yansımaları"dır. Burada, Tolstoy'un *Anna Karenina*'yı yazmaya başladığında 10'lu yaşların başında olan Sergey'in tanık olduğu, anımsadığı anılarının romanın her bölümü ve neredeyse her kısmıyla ilişkilendirerek özellikle ikincil kahramanların ortaya çıkışlarına dair bilgiler yer almaktadır. Bu bölümün ikici alt başlığı ise "Yazarlar, Yönetmenler ve Sanatçıların Roman Hakkındaki Düşünceleri"dir. İvan Turgenyev'den Födor Dostoyevski'ye, Maksim Gorki'den Vladimir Nabokov'a, Thomas Mann'dan Romain Rolland'a, Virginia Woolf'tan romanın sinema uyarlamalarının yönetmenleri ve oyuncularına kadar pek çok ismin Anna Karenina ve Tolstoy için yaptığı olumlu ve olumsuz görüşleri yer almaktadır.

Basinski'nin *Anna Karenina'nın Gerçek Hikayesi* adlı çalışması, yayımlandığında büyük sükse yaratmış, üzerinden onlarca yıl geçmesine rağmen gösterilen ilgiyi kaybetmemiş Tolstoy'un *Anna Karenina*'sını başta günümüz okurlarının o dönemi rahatça anlamaları ardındansa romandaki gizli ve

gizemli boşlukları gözler önüne sermek amacıyla yazılmış bir kitaptır. Yazarın bu açıdan oldukça başarılı bir iş çıkardığını söylemek mümkündür. Ortaya attığı ve savunduğu görüşleri yalnızca romana (kahramanlara, olaylara) yaptığı atıflarla değil, ayrıca Tolstoy'un görüşlerine, bazı diğer kitaplarına, yakın ve uzak çevresindekilerinin görüşlerine, o dönemin şartlarına da değinerek açıklaması, kitabın güçlü yanlarındandır. Kitabın hem öznel görüşlerle hem de bilimsel kaynaklarla yazılmış olması, yarı-akademik bir üsluba sahip olması, okuru yormayan okuma konforu sağlar. Basinski'nin, ayrıca görüşlerini kısa, net cümlelerle dile getirmesi ve akıcı dili hedef kitle okurunun yelpazesinin genişletir. Birbirinden ilginç başlıklar altında *Anna Karenina*'yı ele alan Basinski, zaman zaman diğer başlıklara da göndermede bulunarak başlıkların arasındaki bütünlüğü korur; bu da okuyucuyu sıkmayan ve kitabının bütünsel olarak anlaşılmasını sağlayan özelliktir. Bu kitapta Basinski yalnızca Tolstoy'u ve *Anna Karenina*'yı anlatmakla kalmaz, romanda geçen dikkat çekici olaylara tarihi gerçeklik açısından da yaklaşarak böylece okuru 19.yüzyıl Rusya'sıyla da yakınlaştırmayı başarır. Kitabın orijinalinde çoğu yabancı dildeki sözcük ve cümlelerin Rusça çevirilerinden oluşan dipnotların kitabın Türkçe çevirisinde yer almasının yanı sıra Türkçe edisyonunda çevirmen ve editörün açıklayıcı ek dipnotlara, örneğin "Graf" ve "Grafinya" için olduğu gibi, yer vermesi güçlü yön olarak değerlendirilebilir.

Kitabın güçlü yönlerinin yanında zayıf yönlerine de değinmek gerekir. Basinski kitabın henüz başında "onun (Tolstoy) için Levin ve Kiti'nin hikayesi, Anna ve Vronski'nin hikâyesinden çok daha önemlidir; çünkü o *kendi hikayesidir*" (s. 39) yorumunda bulunmasına rağmen Levin ve Kiti için ayrı başlık açmaması önemli bir eksikliktir. Ancak bu konuyla ilgili olarak Basinski'nin hemen her başlıkta, ihtiyaç gördüğünde, onlardan bahsetmekten geri durmadığını da söylemek gerekir. Yarı-akademik üsluba sahip bu kitabın türünü deneme olarak değerlendirmek mümkün olduğu için kaynakçaya yer verilmemesi anlaşılır olsa da halihazırda kitapta var olan "Ekler" bölümüne okurlar için *ilave okuma* önerilerine yer vermemiş olmasını da bir eksiklik olarak değerlendirmek mümkündür. Zayıf yönlerinden çok güçlü yönleriyle dikkat çeken, ardında büyük bir emek ve birikimin olduğu açıkça görülen Basinski'nin *Anna Karenina'nın Gerçek Hikayesi*, bu zamana kadar *Anna Karenina*'yı okumuş okurların meraktan bir kez daha okumasına ve hiç okumamışların ise büyük bir zevkle okumasına yardımcı olacak önemli bir eserdir.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma, etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Kaynakça

Basinski, P. (2023). *Anna Karenina'nın gerçek hikâyesi* (Çev. U. Büke). Alfa Yayınları.

